

December 2022

Nummer 4

Midden - Zuid Twente

HVMANISTISCH
VERBOND

HV BERICHTEN

INHOUD VAN DIT NUMMER

PAG. TITEL

- 1 Van de Redactie
- 1 Uitnodiging voor de Nieuwjaarsbijeenkomst op 8 januari in Florilympha.
- 4 Uitnodiging voor de bijeenkomst met Wouter Muller op 21 februari in het NIVON-gebouw
- 5 Overstappen op de digitale versie van de HV-Berichten
- 6 Geschiedenis van het drukwerk aan de leden door Peter Smit
- 8 Verslag van Agnes Coomans over de literaire rondreis met Norbert de Beer over de Balkan.
- 10 Verslag van Norbert de Beer van de rondwandeling op het Waterpark het Lankheet.
- 12 Adressen

COLOFON

HV-Berichten: ledenblad van het Humanistisch Verbond afdeling Midden- en Zuid-Twente. 4 editie. Oplage dit nummer 345 stuks.
Redactie: Norbert de Beer nadebeer@home.nl
Verspreiding: Peter Smit. Tel. (06) 50 64 57 60
Het volgende nummer (1) komt digitaal uit in maart **2023**.

Kopij voor dit nummer aanleveren uiterlijk op **28 februari 2023**

Versterking Bestuur

Wij zijn nog steeds op zoek naar mensen die tot het bestuur willen toetreden. De functie van voorzitter is vacant, maar ook willen we graag uitbreiding van het bestuur. Welke (jonge) HV-er voelt zich geroepen?

Informatie bij Norbert de Beer 06-49928200.

Van de redactie

Nummer 4 van de HV-Berichten van het jaar 2022 ligt weer voor u met daarin de uitnodiging voor de Nieuwjaarsbijeenkomst op zondag 8 januari 2023 in Florilympha en een bijeenkomst met Wouter Muller op 21 februari in het NIVON-gebouw. Verder een paar verslagen van recente activiteiten. Dit is het laatste nummer, dat in een papieren versie verschijnt. Zie verderop in deze HV-Berichten.

Uitnodiging Nieuwjaarsbijeenkomst

op zondag 8 januari 2023 van 10:30 – 16:00 uur
Restaurant Florilympha, Lutterzandweg 16-1, 7587 LH De Lutte

*Het thema voor deze nieuwjaarsbijeenkomst is:
"Klimaat en energie" met Hans Wallinga
en "Ecohumanisme" met Marc Torkler*

PROGRAMMA

- 10.30 uur Binnenkomst en tijd om elkaar te begroeten met koffie of thee
- 11.00 uur Welkom door waarnemend voorzitter Norbert de Beer

- 11.05 uur Lezing over “Klimaat en energie” door Hans Wallinga met daarna gelegenheid voor discussie
- 12.30 uur *Lunch*
- 14.00 uur In gesprek over ecohumanisme met Marc Torkler
- 15.00 uur Korte pauze met koffie en thee
- 16.00 uur Sluiting

KOSTEN: € 14,00 voor leden van de HV-afdeling Midden- en Zuid-Twente en € 17,00 voor introducés. Dit is de bijdrage in de kosten voor de lunch en de koffie en thee 's morgens en 's middags. De overige drankjes zijn voor eigen rekening.

OPGAVE: door het verschuldigde bedrag vóór 3 januari 2023 over te maken naar bankrekening nummer NL 47 TRIO 0198 3756 38 t.n.v. Humanistisch Verbond o.v.v. Nieuwjaarsbijeenkomst en naam/namen deelnemers en daarnaast een email te sturen naar Margriet Meijling: margriet@margrietmeijling.nl, tel. (053) 538 34 85 of 0638057357 Indien je met iemand anders wilt (mee-) rijden en/of als je vegetariër of veganist bent, dan kun je dit aan Margriet doorgeven. Introducés zijn welkom.

Hans Wallinga studeerde experimentele natuurkunde aan de UU en promoveerde aan de UT. Hij was werkzaam als wetenschappelijk (hoofd)medewerker en later hoogleraar Halfgeleider Devices aan de Universiteit Twente. Zijn belangstelling voor het weer stamt uit zijn jeugd, bijvak meteorologie tijdens zijn studie en wordt levendig gehouden door zijn hobby, zeezeilen.

Marc Torkler is medewerker bij het Landelijk Bureau van het Humanistisch Verbond. De totstandkoming van ecohumanisme als beleidsstandpunt van het HV, was een van zijn eerste projecten bij het Landelijk Bureau.

Klimaat en energie met Hans Wallinga

Het thema “duurzaamheid” is erg actueel. De vraag of onze planeet het grote aantal aardbewoners aankan raakt direct onze handelwijze en ons consumptiepatroon.

Het betreft niet alleen de beschikbaarheid van voedsel, maar ook de oorzaak van de huidige duidelijk waarneembare klimaatverandering. De klimaatverandering is het gevolg van de toename van de CO₂ concentratie in de atmosfeer. Deze toename is het gevolg van ons gebruik van fossiele energie.

Om ons goed bewust te worden van deze relatie is het prettig om op eenvoudige manier te begrijpen hoe die relatie werkt.

De voordracht begint met een eenvoudige inleiding van de natuurkundige aspecten die van belang zijn voor het weer. Waardoor is de gemiddelde temperatuur van de aarde 14 a 15 graden? Waardoor hebben we verschillend weer in de seizoenen? Waardoor waait het op aarde? Waardoor ontstaan buien? Waardoor verandert het weer steeds?

Na het antwoord op deze vragen kan ook op eenvoudige wijze worden uitgelegd dat de klimaatopwarming het gevolg is van een toename van de broeikasgassen (bijv. CO₂) in de atmosfeer en dat dit het gevolg is van onze leefwijze.

Vervolgens kunnen we ons afvragen of groene/ duurzame energie in voldoende mate kan worden opgewekt zonder de nadelige effecten van het gebruik van fossiele energie.

Grote vragen die genoeg stof opleveren voor discussie. We gaan dan ook hierover na zijn inleiding graag in gesprek met Hans.

Ecohumanisme met Marc Torkler

Marc wil graag een "brug" slaan tussen het ochtend- en middaggeedeelte. Hij begint met te vertellen over de totstandkoming van ecohumanisme als beleidsstandpunt van het Humanistisch Verbond, langs de lijnen van de werkgroep Visie 2020. Een grote stap om de ledenparticipatie te vergroten, de nieuwe kijk op wat Van Praag al 'natuurlijkheid' noemde en wat we zouden kunnen beschouwen als een stap in de richting 'herbronning', dus niet het toevoegen van nieuwe aspecten, maar het actualiseren van de kijk op reeds eerder

betrokken standpunten. Want: hoe kan er humanisme bestaan als het voortbestaan van de mens in het gedrang is omdat de leefomgeving niet meer bewoonbaar dreigt te worden? Dit kan worden aangevuld met interactie met het publiek, ook met het oog op hele persoonlijke stappen om in het eigen leven ruimte te maken voor duurzaamheid. We hoeven daarnaast niet de wereld in ons eentje te redden: ook kleine stappen helpen om het geheel beter te maken. En het is niet de bedoeling om zich op basis van aangepast eigen gedrag superieur te voelen aan degenen die dat (nog) niet doen. Ook dat aspect speelt een rol.

Dinsdagavond 21 februari 2023 om 20.00 uur in het NIVON-gebouw te Hengelo optreden van Wouter Muller

Wouter Muller

Singer-songwriter, muzikant van Indische afkomst en columnist van TC Tubantia (Bandoeng, 1947)

Wouter maakt al jaren muziek. Dat gaat hij ook doen voor ons, op 21 februari 2023 in het NIVON-gebouw te Hengelo. Behalve genieten van en luisteren naar zijn muziek hebben we de kans Wouter vragen te stellen en met hem in gesprek te gaan.. Wouter Muller werd bekend met de Oost-Nederlandse folkgroep 'Jakkes' (2 elpees). Richtte in zijn woonplaats Enschede de groep 'Quasimodo' op die tot 1999 de begeleidingsband was van *Willem Wilmink*. Maakte daarmee diverse theaterprogramma's, de cd 'Achterlangs' en de (kinder)cd

'Verboden voor Kinderen'. Schrijft zijn eigen muziek en teksten (Nederlandstalig) en componeerde behalve voor Willem Wilmink ook voor o.a. *Wieteke van Dort*. Keerde in 1997 voor het eerst terug naar zijn geboorteland, het huidige Indonesië. Maakte met die ervaring de muziekvoorstellingen 'Wat is een Indo?' en 'Indisch Hart' en bracht tot nu toe vijf cd-albums uit.

Met zijn liedteksten bezingt hij het verhaal van iemand die vanuit zijn Indische afkomst zijn eigen weg zoekt. Geen lofzang op 'tempo doeloe' of de verloren gordel van smaragd, maar een even liefdevolle als kritische blik op de Indische cultuur en de prijs van aanpassing aan een andere cultuur. Soms met een ontroerend eerbetoen, dan weer met veel humor. Het is Indisch en niet-Indisch tegelijk, maar indringend, aangrijpend en van begin tot eind recht-uit-het-hart. Met sfeervolle luisterliedjes en swingende rock, met een lach en een traan rijgt Wouter Muller zijn teksten en muziek aaneen tot een meeslepend verhaal.

Informatie : 'Schakels van Smaragd' www.woutermuller.com

Overstappen op digitale verzending van de HV-Berichten

De kosten van het drukken en via de post verzenden van de HV-Berichten zijn de laatste jaren steeds meer toegenomen. Daarmee nemen die kosten een steeds grotere hap uit de beperkte middelen die wij als afdeling hebben. In de jaarrekening 2021 maakte deze kostenpost bijna de helft uit van wat wij van het landelijk HV ontvangen. Daarbij komt dat in 2022 de kosten verder zijn gestegen, welke trend zich naar verwachting in 2023 zal voortzetten.

Het bestuur heeft al langer met zorg gekeken naar die kostenontwikkeling. Er zijn wat maatregelen genomen door het beperken van de teksten die in de HV-Berichten worden opgenomen, maar die zijn niet voldoende om de kostenstijging te compenseren. Het bestuur is van mening, dat de beschikbare middelen beter kunnen worden ingezet

voor het doel, dat wij het belangrijkste vinden: de activiteiten van de afdeling.

Een ander argument is het punt duurzaamheid, een van de nieuwe beleidsdoelstellingen van het HV. Door het niet meer op papier uitbrengen leveren we een bijdrage aan het verminderen van het gebruik van papier en inkt en van het vervoer.

Deze overwegingen hebben geleid tot het besluit, dat we met ingang van het jaar 2023 stoppen met het laten drukken en verzenden van de "papieren" versie van de HV-Berichten. Het 4^e nummer van het jaar 2022 is dus de laatste editie die nog op deze manier wordt uitgevoerd en met ingang van het 1^e nummer van het jaar 2023 wordt ons blad alleen nog digitaal verstuurd.

Inmiddels heeft vrijwel iedereen een e-mailadres, hetgeen blijkt uit het verzenden van onze Nieuwsbrief die wij al jaren digitaal versturen. Er ontbreekt in de ledenadministratie nog wel een klein aantal e-mailadressen, maar wij gaan ervan uit, dat dit komt, omdat de adressen nog niet bekend zijn.

Wij verzoeken dan ook ieder lid, dat de Nieuwsbrief nog niet heeft ontvangen, maar wel een e-mailadres heeft, om dat adres aan Peter Smit, onze ledenadministrateur, door te geven. Zijn gegevens zijn peter-reini@kpnmail.nl en 06-5064 5760.

Namens het bestuur van de afdeling Midden- en Zuid-Twente
Norbert de Beer, penningmeester

De geschiedenis van het drukwerk aan de leden van de afdeling.

Omdat deze editie nr. 4 van december 2022 het laatste drukwerk aan de leden van de afdeling is, u heeft de motivatie daarover gelezen in deze HV-Berichten, nog even kort een terugblik.

In maart 1952 verschijnt "ONS NIEUWS" voor het eerst. Tot november 1968 verschijnt het aanvankelijk 8 a 9 keer per jaar en later iets

minder. Tot 1965 is de heer H.J. Meijer redacteur en tot 1968 zijn he
heer en mevrouw Van der Veen verantwoordelijk voor de inhoud.
In 1968 verdwijnt de titel, maar verschijnt er nog wel 4 keer per jaar
een mededelingenblad in A5 formaat opgesteld door mw. Paulisse. In
1969 neemt mw. Neervoort deze taak over. Van 1971 tot maart 1974
is mw. Anneke Kleerebezem - Kalmeijer redacteur.
In 1974 worden de berichten aan de leden de "HV-BERICHTEN"
genoemd en verschijnt als stencil weer in A4 formaat. Verantwoordelijk
is dan dhr Peter Smit.
Vanaf 1975 verschijnt de HV-Berichten vergelijkbaar met nu, met een
duidelijk afwijkende gekleurde omslag. De inhoud wordt vanaf 1985
niet meer gestencild, maar extern gekopieerd.
Aankankelijk door de DCW, later bij Pinksterprint en al sedert 2011
door RICOH.
In 1983 neemt Bob Zomerplaag, samen met mw. Anneke Kleerebezem
de redactie voor zijn rekening.
In 1986 komt de redactie weer bij Peter Smit. In 1989 ontstaat een
redactieteam, eerst o.l.v. Peter en daarna geleid door dhr. Koos
Wiegers.
Van 1992 tot 1995 verzorgt mw. Anneke Lichtendahl de inhoud, daarna
wordt deze taak tot 2006 overgenomen door mw. Annet Horsman.
Van 2006 tot 2011 is dhr. Onno Bokhove de redacteur en in 2011
nemen Daan van Hoek en Norbert de Beer deze taak over.
In 2016 vervangt dhr. Sjoerd Kuipers de heer Van Hoek en vanaf 2020
is Norbert de hoofdredacteur.
Met een korte onderbreking van 2 seizoenen heeft Peter Smit vanaf
1974 de verspreiding aan de leden verzorgd, dat wordt dus net geen
50 jarig dienstverband.
Verder is nog te vermelden dat vanaf 1992 ons drukwerk dient voor de
afdelingen ZO-Twente (voorheen Enschede en omgeving) en Midden
Twente (voorheen Hengelo en omgeving).
De afdelingen zijn na de ledenvergaderingen van 1994 ook bestuurlijk
samen gegaan onder de naam
Midden- en Zuid-Twente.

Peter Smit-9 dec. 2022

Norbert de Beer vertelt over de Balkan, brug tussen Oost en West.

Op de ochtend van de 20ste november, een winters aanvoelende zondag worden de 19 deelnemers aan de bijeenkomst in het NIVON-gebouw verwelkomd door Reini, Peter en Marlien met koffie en thee.

Margriet spreekt in haar openingswoord van een bijzondere morgen omdat het niet zo dikwijls gebeurt dat iemand uit de eigen gelederen een lezing houdt. Ze vindt het wel jammer dat er wat tijdsdruk is omdat om 12.30 de zaal voor een andere activiteit moet worden gebruikt. Ze houdt haar introductie dan ook kort en geeft Norbert het woord.

Ter voorbereiding op de lezing heeft Norbert een oude schoollandkaart van het Balkangebied opgehangen. Moet hij de landen nog aanwijzen, vraagt hij aan ons toehoorders. Ja, dat willen we graag en de aanwijfsstok volgt een grillig gebied van staten en staatjes. Norbert vertelt dat hij al op jonge leeftijd belangstelling had voor Griekenland en enkele jaren Grieks en Latijn studeerde. In 1975 maakt hij zijn eerste reis naar dat land om er vervolgens samen met zijn vrouw om het jaar naar toe te trekken. Later breidt hij de reizen uit naar het hele Balkanschiereiland. In vogelvlucht voert Norbert ons door de geschiedenis van de Balkanlanden maar eerst neemt hij ons mee naar Griekenland waar hij vertelt over het Parthenon in Athene, die prachtige tempel op de Akropolis, over Alexander de Grote en over de Griekse sagen en mythen waarin de verhalen over Odysseus en de geschiedenis van het Paard van Troje altijd weer tot de verbeelding spreken.

De Balkan wordt vaak verbonden met bloedige oorlogen en eeuwenoude vetes. Norbert geeft aan dat de verlichting er nooit heeft kunnen wortelen. Pas halverwege de 19^e eeuw begon dat bij een kleine elite door te dringen. Hij wijst op het fenomeen dat de Balkanstaten in de laatste twee eeuwen nooit hun eigen lot hebben mogen bepalen. Dat waren altijd Londen, Parijs, Wenen en St.Petersburg.

Na de koffiepauze geeft Norbert ook een korte verhandeling over de verschillende talen. De Slavische talen worden het meest in Oost- en Midden-Europa gesproken met uitzondering van het Roemeens dat een Romaanse taal is en het Hongaars dat meer verwant is aan het Fins. En dan laat hij ons foto's zien van de vele reizen naar Griekenland en Joegoslavië met hun rijke cultuur en natuur die hij en zijn vrouw ondernamen. Naast de foto's van de kiosken en de vrolijke driewielerauto's zo kenmerkend voor het Griekse straatbeeld, zien we

foto's van bekende Griekse gebouwen zoals het theater van Delphi en de Leeuwenpoort van Mykene. Bij de afbeeldingen van de verschillende Griekse bruggen staat Norbert stil bij de Rio-Antirribrug, de langste tuibrug ter wereld die de Peloponnesos met het vasteland verbindt. Een staal

van technisch vernuft omdat hij gebouwd is op zeer aardbevingsgevoelig terrein. Norbert laat foto's zien van de mensen die hij en zijn vrouw hebben ontmoet, mensen die vrienden werden en hartverwarmende gastvrijheid boden. De Balkanlanden hebben een rijke volkscultuur die zich uit in literatuur, muziek en dans.

Tot slot wil Norbert ons muziek laten horen van Mikis Theodorakis, o.a. een lied uit de beroemde Mauthausencyclus, een ontroerend lied over de liefde tussen twee jonge gevangenen in het kamp. Terwijl de vertaling van de Griekse tekst over het scherm rolt klinkt de hartstochtelijke zang van Maria Farandouri in het lied "Als je terug zult komen".

Na haar enthousiaste dankwoord biedt Margriet Norbert een cadeau aan waar hij reuze blij mee is: het nieuwste boek over zijn andere grote liefde: Bob Dylan. "Het stond op mijn wenslijstje", glundert hij. En wij gaan naar huis in de wetenschap dat we een van onze leden beter hebben leren kennen door diens verhaal over een onderwerp dat hem na aan het hart ligt: de Balkanlanden.

Agnes Coomans

Een mooie en leerzame wandeling over het Waterpark Het Lankheet

Op vrijdag 4 november verzamelen een grote groep HV-leden en enkele introducees zich bij het Veldwerkcentrum. De opkomst is erg goed: 23 personen. Jan Meinsma heet iedereen welkom.

Daarna neemt onze gids - Remy Remmelt - ons eerst mee door de geschiedenis van Het Lankheet. Het

landgoed is in 1895 gekocht door G.J. van Heek, die er een weekendverblijf in de vorm van een Noors Jachthuis liet bouwen.

In 1930 is het landgoed door zijn zoons overgenomen, waarbij het goed werd gesplitst in 2 delen: Het

Lankheet en Het Assink.

Er is oorspronkelijke natuur verloren gegaan bij de compensatie-operatie, toen landbouwgebied werd omgezet in vloeibedden, d.w.z. een gebied dat tot doel had om als overloopgebied te dienen om water op te vangen. Dit was een maatregel in het kader van het klimaatbeleid, genomen in overleg met het waterschap Rijn-IJssel. Op een bepaald moment werd het goed Het Assink er weer bij getrokken, zodat Het Lankheet de oorspronkelijke omvang uit 1895 heeft herkreten.

Na deze inleiding gaan we naar buiten om het landgoed te bezichtigen. Vlak bij het gebouw staat een Biomijler (een mijler is een hoop).

Vervolgens laat Remy ons kennismaken met een vloeiveide: in het verleden werden die stukken land in de winter onder water gezet, zodat ze bevroren. Hierdoor kon de grond eerder warm worden bij het dooien. Het water in dit gebied is basisch.

Bij het kunstwerk de WaterWachters vertelt Remy, dat de Universiteit van Wageningen hier een openluchtlaboratorium heeft ingericht.

Onderzocht wordt hoe het beekwater gezuiverd kan worden. Het riet dat er groeit zorgt ervoor dat de voedingsstoffen uit het water gehaald worden. Er zijn drie bassins waar het water in een tijdspanne van 24 uur door geleid wordt.

We lopen weer onder een kunstwerk door, dit keer de Waterboog, over een dijk die is gemaakt van landbouwgrond. De dijk wordt Belvédère genoemd vanwege het uitzicht.

Het gebied wordt steeds gevarieerder gemaakt. Er zijn bomen weggehaald, zodat er meer een heidelandschap is ontstaan. Dit wordt kaal gehouden door het inzetten van 5 heidekoetjes. Verder zie je er veel gaspeldoorn, een plant die wat lijkt op brem en in februari bloeit, maar ook veel bosbessenstruikjes.

Daarna komen we bij het deel dat Het Assink wordt genoemd. We lopen over een brug over de Buurserbeek, de oude spoorbrug die in de Noordesmarkerrondweg heeft gelegen.

Remy vertelt, dat de loop van de Buurserbeek, die in het verleden is genormaliseerd sinds enige tijd weer teruggebracht wordt naar hoe

het vroeger was. De beek mag nu weer meanderen, zodat het water niet zo snel wordt afgevoerd. Ook zijn er op verschillende plekken in de beek stortdammetjes vervangen door kaskades die het mogelijk maken, dat vissen kunnen migreren. Daardoor kunnen o.a. windes weer in de bovenloop van de beek komen. De beek komt uit Ahaus, waar hij nog AA heet.

Hier is een Servische spar te zien, die gekenmerkt wordt door afhanginge takken; door deze vorm kan de sneeuw gemakkelijk afglijden.

We passeren het Noorse Jachthuis van Van Heek, dat op privéterrein ligt. We eindigen bij het kunstwerk "Vloeiland".

Norbert de Beer